

החוג להיסטוריה כללית
הפקולטה למדעי הרוח
אוניברסיטת תל אביב

יוונים בעידן הקלאסי ויצירת הציוויליזציה הים תיכונית
פרופ' עירד מלכין
עוזר הוראה: אורי דויד

בחינה מועד ב'
18.3.2011

משך הבחינה: שלוש שעות

חלק א' (35%). ענו על אחת מתוך שתי השאלות הבאות (או מס' 1 או מס' 2)

1. רוברט ליטמן פותח את הפרק על עיר המדינה היוונית במשפט:
"Polis' means the total society and civilization of the Greek state."

באיזה אופן משמשת הפוליס כביטוי למאפייניה של הציוויליזציה היוונית? התייחסו הן להיבט של הפוליס כקהילה אזרחית, והן להיבט הפיזי והטריטוריאלי. הביאו דוגמאות מתוך מה שנלמד בכיתה, ומתוך קטעי הקריאה הבאים (מהביבליוגרפיה של הקורס):

Littman, Robert. *The Greek experiment: imperialism and social conflict 800-400 BC*, 1974, pp. 23-43.

Hansen, Morgens Herman, *Polis : an introduction to the ancient Greek city-state*. Oxford ; New York : Oxford University Press, 2006, pp. 24-47; 51-66; 98-115.

2. א. קראו את הציטוט הבא מתוך ספרו של מורגנס האנסן:

"The founding of a polis took place either by colonization (*apoikismos*; "*apoikia*," a "colony") or by coalescence (*synoikismos*)."

הסבירו בקצרה את שני המושגים המופיעים בסוגריים על פי מה שנלמד בשיעור. הביאו דוגמא מפורטת אחת לפחות, מתוך ספרו של האנסן ומתוך מה שנלמד בכיתה, לייסוד עיר על פי כל אחד משני הדגמים המתוארים.

- ב. הסבירו את המשמעות הפיזית של פוליס. על פי הקריאה. התייחסו בין היתר למושגים: polis ; acropolis; astu ; chora . המקראות הרלבנטיות:

Hansen, Morgens Herman, *Polis : an introduction to the ancient Greek city-state*. Oxford ; New York : Oxford University Press, 2006, pp. 24-47; 51-66; 98-115.

Snodgrass, Anthony M. "Archaeology and the Greek city" *Archaeology and the emergence of Greece: collected papers on early Greece and related topics (1965-2002)*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006, pp. 268-289.

ניתן להיעזר בתשובתכם גם בקטעי המקורות שנלמדו, וכן בפרקים שקראתם מתוך ספרו של ליטמן.

A-33

חלק ב' (20%). ענו על שאלה מספר שלוש.

3. א. הציגו בקצרה את מאפייני ההתיישבות הים תיכונית על פי:

פרלמן, שלום. "הגירה והתיישבות ביוון הקלאסית" בספר *הגירה והתיישבות בישראל ובעמים בעריכת אביגדור שנאן*. ירושלים: מרכז זלמן שזר, 1982, עמ' 29-47.
Littman, Robert. *The Greek experiment: imperialism and social conflict 800-400 BC.*, pp. 43-69.

ב. מהן ההשלכות הים-תיכוניות והרשתיות של צורת התיישבות זו? התייחסו למאמרים:
אלידע, עוזי, "פרנאן ברודל והחזון הטוטלי-גלובלי", *זמנים*, 21, אביב 1986, עמ' 71-81.
Irad Malkin, "Networks and the emergence of Greek identity" in *Mediterranean Paradigms and Classical Antiquity*, Special Issue of the *Mediterranean Historical Review* 18 (2003) 56-74.

חלק ג' (45%). ענו בקצרה על שלוש שאלות מבין השאלות הבאות (4-8). בתשובתכם עליכם:

א. לסקור את קורות הייסוד של ערי המדינה הרלוונטיות.

ב. לדון בתתי הנושאים המופיעים בכל שאלה.

ענו על אחת משתי השאלות הבאות.

4. מאסאליה: המקורות ההיסטוריים, נקודות ציון בדברי ימי מסאליה עד ראשית המאה השניה.

5. מאסאליה: היבטים דתיים ופולחניים בייסוד עיר המדינה

ענו על שתיים משלוש השאלות הבאות.

6. קירנה ונאוקרטיס: תולדות הייסוד של שתיהן ומאפייניו.

7. סירקוסאי: המצור על סיציליה על פי תוקידידס וקוי המתאר של הפוליס כפי שאלה עולים מהתאור והנאומים?

8. מילטוס: ראשית השימוש במטבעות ביוון בתקופה הארכאית, מילטוס כעיר אם להתיישבויות יווניות.

בהצלחה!